

ŠOLA ZA ČASTNIKE
23. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA PEHOTA

ZAKLJUČNA NALOGA

PEHOTNI ODDELEK

Kandidat, slušatelj:

des. Aleš Smodiš

Mentor:

ppk. Igor Iskrač

Maribor, november 2012

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
Slovenska vojska
Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

Številka:

Datum:

ZAKLJUČNA NALOGA

PEHOTNI ODDELEK

Kandidat, slušatelj: des. Aleš Smodiš

Mentor: ppk. Igor Iskrač

Maribor, november 2012

Engelsova ulica 15, 2111 Maribor
Telefon: 02 332 2227, fax: 02 332 1035, e-pošta: pdriu@mors.si
Identifikacijska št. za DDV: (SI) 47978457, MŠ: 2399199000, TRR: 01100-6370191114

POVZETEK

Slovenska vojska je zaradi trenutnih razmer v družbi, kjer se države ubadajo z gospodarsko krizo, prisiljena v določene spremembe. Resursi za delovanje so vse manjši, zato je potrebno delovati z manj finančnimi resursi in s tem tudi manj tehnike. Modernizacija je trenutno v drugem planu. Kljub temu mora SV izpolnjevati svoje glavne naloge, tako doma kot v mednarodnem okolju. Tako se je SV odločila za proces transformacije, kar pa prinese določene organizacijske in sistemske spremembe.

Med drugimi spremembami naj bi se ustvarili bazeni vozil, kjer bi bila zbrana vsa vozila, ki jih trenutno imajo motorizirani bataljoni slovenske vojske. S tem bi pehotni oddelki, ki so sedaj motorizirani, postali čisti pehotni oddelki. Tako bi se usposabljali kot pehotni oddelki, določene naloge pa bi izvajali seveda tudi z vozili, ki pa bi jih zadolžili po potrebi. Ker sta v SV dva tipa vozil, 6x6 in 8x8, bi bilo treba prilagoditi formacijo pehotnega oddelka, da bi ta lahko uporabil katero koli od obeh vozil.

Transformacija Slovenske vojske, pehotni (motorizirani) oddelek, stalna posadka vozila, izkrcni del.

SUMMARY

The Slovenian Armed Forces are forced into certain changes due to current situation in society where countries are dealing with the economic crisis. Resources for operation are getting smaller; therefore, it is necessary to operate with fewer financial resources and consequently less technological equipment. Modernization is presently not the main objective. However, the Slovenian Armed Forces have to fulfil their main tasks domestically as well as internationally. Thus, the Slovenian Armed Forces opted for the transformation process which brings certain organizational and systemic changes.

Among other changes every combat vehicle that motorized battalions currently have would be grouped in two "motor pools"; one would be in the west, one in the east. Thus, infantry rifle squads, which are now motorized, would become pure infantry rifle squads. They would be trained as infantry rifle squads, however, certain tasks would indeed be implemented with the vehicles, which would be indebted if necessary. Since the Slovenian Armed Forces own two types of vehicles, 6x6 and 8x8, the formation of the infantry rifle squad should be adapted to the use of any of the two vehicles.

Transformation of the Slovenian Armed Forces, (motorized) infantry squad, permanent vehicle crew, dismounted infantry.

KAZALO

POVZETEK.....	III
SUMMARY.....	IV
1 UVOD.....	1
1.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE	2
1.2 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE.....	2
1.3 METODE DE LA	2
1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE	3
2 TRANSFORMACIJA SLOVENSKE VOJSKE	4
3 PEHOTNI (MOTORIZIRANI) ODDELEK	6
3.1 DELOVANJE V SODOBNEM VARNOSTNEM OKOLJU	6
3.2 PEHOTNI MOTORIZIRANI ODDELEK NA LKOV 6X6.....	6
3.2.1 Osnovni podatki o LKOV Valuk.....	8
3.2.2 Dolžnosti in odgovornosti v motoriziranem oddelku LKOV	9
3.2.3 Delovanje motoriziranega oddelka	10
3.3 PEHOTNI MOTORIZIRANI ODDELEK NA SKOV 8X8	11
3.3.1 Osnovni podatki o SKOV Svarun 8x8	12
3.3.2 Dolžnosti in odgovornosti v motoriziranem oddelku SKOV.....	13
3.4 PRIMERJAVA OPREME ODDELKOV LKOV IN SKOV	15
3.4.1 Primerjava oborožitve	15
3.4.2 Primerjava specialne opreme.....	16
4 ORGANIZIRANOST PEHOTNEGA ODDELKA	18
4.1 NAJPRIMERNEJŠA SESTAVA PEHOTNEGA ODDELKA	18
4.1.1 Taktični primer – boj v urbanem naselju.....	21
5 ZAKLJUČEK.....	23
6 LITERATURA IN VIRI.....	24
6.1 LITERATURA	24
6.2 VIRI	24
SEZNAM SLIK.....	25
SEZNAM KRATIC	26
IZJAVA O AVTORSTVU.....	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.

1 UVOD

V več kot dvajsetih letih obstoja samostojne države in Slovenske vojske smo bili priča številnim novim izzivom in spremembam, kot posledici družbenih in ekonomskih sprememb, ki so odločilno vplivale na delovanje vseh. Slovenija se je kot aktivni mednarodni subjekt vključevala v mednarodne organizacije in nazadnje dosegla vrhunec z vključitvijo v evropske integracije. Prav tako je po enaki poti šla Slovenska vojska, ki je prvo veliko transformacijo doživela z prehodom iz naborniške vojske na poklicno ter nadaljevala spremembe z priključitvijo k zvezi Nato. S tem smo se zavezali, da bomo kot profesionalna vojska delovali tudi v mednarodnem okolju.

Danes smo se znašli v zelo nezavidljivem položaju, to je v obdobju velike gospodarske krize, največje po drugi svetovni vojni. To napoveduje nujne spremembe v prihodnosti oziroma že danes za prihodnost. Delež proračuna za obrambni resor, za katerega smo se zavezali z priključitvijo k Natu, ni nikoli dosegel te višine, celo padal je iz leta v leto. Posledično to pomeni veliko prilagajanja, varčevanja, nezmožnosti izvedbe določenih načrtov in ciljev.

Z transformacijo se zgodijo številne spremembe, tako organizacijske kot sistemske. Razvoj in modernizacija sta v trenutnem stanju nepričakovana in sta že nekaj časa v drugem planu. Tako bodo tudi sedaj potrebne določene prilagoditve glede na resurse, ki jih imamo ter jih hočemo oziroma moramo čim bolj izkoristiti.

Predvsem v organiziranosti današnjih glavnih nosilcev bojnih zmogljivosti, to je motoriziranih bataljonih, se napovedujejo občutne spremembe. Njihova glavna bojna vozila naj bi se premestila v določene »bazene vozil«, bataljoni pa naj bi postali čiste pehotne enote. Nastali naj bi pehotni polki. Seveda bi se po potrebi lahko posluževali teh vozil. Glavna sprememba je, da pehotni oddelek določene enote ne bo več imel svojega vozila, ampak si ga bo »izposodil«, ko ga bo potreboval. Vozila pa potrebujejo stalne posadke, če jih hočemo dobro vzdrževati in konec koncev popolnoma izkoristiti. To pa pomeni spremembe tudi v organiziranosti samih enot. Tako bi lahko prišlo do delitve med stalnimi posadkami vozil in njihovimi izkrcnimi deli.

Prav tako pa me zanima katere so razlike med posadkami različnih vozil. Kajti v Slovenski vojski imamo vozila Valuk 6x6 in Svarun 8x8. Torej, ali se bodo posamezni bataljoni še vedno posluževali enakih vozil ali pa se bodo lahko posluževali vseh, kar bi sigurno moralo privedi do sprememb v organiziranosti enot – njihovih oddelkov. Torej bi potrebovali enako formacijo v vseh bataljonih, neko univerzalno, s katero bi lahko enako uporabljali katerikoli tip vozila.

1.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE

Kot izhodišče naloge sem vzel prihajajoče spremembe, ki se bodo morebiti zgodile v bližnji prihodnosti. Zanimajo me predvsem spremembe na taktičnem nivoju enote zdajšnjega pehotnega motoriziranega oddelka. Moja tematika se bo naslanjala predvsem na preučevanje in primerjavo formacije oddelka različnih bataljonov, to je 74. motoriziranega bataljona, 20. motoriziranega bataljona ter 10. motoriziranega bataljona. Gre predvsem za razlike v trenutni opremljenosti, ki posledično vpliva na njihovo organiziranost. Glavna razlika je v vozilih, ki jih posamezni bataljon uporablja. Ne pričakujem bistvenih razlik med 10. MOTB in 20. MOTB, ker uporabljata enaka vozila, to so Valuki 6x6. Zato pa pričakujem razlike v primerjavi z 74. MOTB, ki uporablja za svoja glavna oklepna vozila Svarun 8x8. Že v številu posadke se sestavi oddelkov med seboj razlikujeta, zato je razlika med njima nujna.

Prihajajoča transformacija v Slovenski vojski, ko naj bi se ustvarili »bazeni vozil«, pehotni bataljoni pa bi se transformirali v pehotne polke, bo vsekakor imela vpliv na organiziranost enot. Mene zanima nivo pehotnega oddelka. Torej, če se bo posamezni oddelek posluževal obeh vrst vozil, 6x6 in 8x8, se bodo morali prilagoditi tudi v svoji sestavi.

Moje hipoteze so:

1. Sedaj različno številčni pehotni oddelki se bodo morali poenotiti.
2. Vozila bodo imela stalne posadke, ki ne bodo del posameznih enot.

Učno vprašanje: Koliko posadke bo štel izkrncni del pehotnega oddelka, da bo lahko uporabljal vozila Valuk 6x6 in Svarun 8x8?

1.2 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE

Moj namen v zaključni nalogi je, da naredim primerjavo zdajšnjih pehotnih oddelkov 74. MOTB, 20. MOTB in 10. MOTB. Primerjava bo obsegala vse vidike, kar se tiče opremljenosti, števila posadke in organiziranosti oddelka. Torej hočem ugotoviti s katero opremo je oddelek opremljen, kateri je namen te opreme in kakšno vlogo ima vsak posameznik v pehotnem motoriziranem oddelku.

Če bodo posamezne enote uporabljale obe vrsti vozil, bodo vsekakor morale prilagoditi svojo sestavo pehotnega oddelka. Moj cilj je, da preko preučevanja sedanje organiziranosti in opremljenosti najdem rešitev, ki bo pomenila enotne oddelke v vseh enotah Slovenske vojske. Praktično bo to pomenilo, da bo vsak oddelek lahko prevzel in deloval ali z Valukom 6x6 ali s Svarunom 8x8.

1.3 METODE DELA

Osnovna metoda dela v zaključni nalogi je preučevanje in interpretacija razpoložljivih primarnih in sekundarnih pisnih virov. Do ugotovitev sem prišel s pomočjo preučevanja številne literature in virov, ki obravnavajo pričujočo tematiko. Predvsem literature s področja roda pehote in tudi drugih virov, ki obravnavajo aktualne probleme s področja oboroženih sil. Ker se obravnavana tematika tiče domačih enot, sem se večinoma naslanjal na domače vire. Za pomoč pri razumevanju organiziranja in delovanja oddelka pa sem preučil še nekatere

tuje vire (Field Manual 7-8). Te vire sem uporabljal predvsem za razumevanje tematike in pridobitev potrebnih podatkov. Za predstavitev raziskovane tematike pa sem uporabil opisno metodo katere namen je predstaviti to izbrano temo.

1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE

Naloga je smiselno sestavljena iz treh osnovnih sklopov z dodatnimi podpoglavji. Struktura naloge je oblikovana v skladu s SOP – ŠČ št. 02 – 006 za oblikovanje in zagovor zaključne naloge kandidatov in slušateljev na šoli za častnike.

V uvodnem sklopu je predstavljen uvod v temo, v katerem je izpostavljen glavni problem raziskave v zaključni nalogi. V podpoglavjih je navedeno izhodišče zaključne naloge z izpostavljenimi hipotezami in enim učnim vprašanjem. Izhodišče se navezuje in dopolnjuje uvod. Sledijo namen in cilj moje raziskave, metode dela ter struktura zaključne naloge.

V osrednjem vsebinskem delu zaključne naloge je na kratko opisana problematika transformacije Slovenske vojske, z načrti opremljanja v prihodnosti. Temu sledi preučevanje pehotnih motoriziranih oddelkov posameznih bataljonov – njihova sestava, oprema, namen ter vloge posameznikov pri njihovem delovanju. Z analiziranjem pehotnih oddelkov sem prišel do ključne obravnavane problematike, na katero sem skozi opisovanje poizkušal najti primerne rešitve.

V zaključnem delu naloge sem povzel celotno problematiko obravnavane teme, od začetka preko vsebine do končnih rešitev.

Na koncu zaključne naloge je navedena uporabljena literatura, seznam slik in tabel, seznam uporabljenih kratic, slovar tujih izrazov, pridodane so priloge ter izjava o avtorstvu.

2 TRANSFORMACIJA SLOVENSKE VOJSKE

Za razumevanje celotne problematike obravnavane teme je treba začeti pri njenih temeljih. Slovenija je od sprejema v severnoatlantsko zavezništvo začela proces integracije. Z novim strateškim konceptom Nata pa se je začel proces transformacije.

Obrambni sistemi in vojske bodo v prihodnje deležni velikih sprememb, v katerih bo potrebno poiskati politične, tehnološke in organizacijske rešitve. Cilj vojska v transformaciji je oblikovati po obsegu manjše vojske, ki pa naj bi bile učinkovitejše, bolj profesionalne, sodobno opremljene, povezljive in sposobne uresničiti nacionalne in nadnacionalne naloge. Danes na transformacijske procese zelo vplivajo aktualne razmere, to je globalna gospodarska kriza in recesija. V teh razmerah so prizadete tako majhne kot velike države, vendar je razlika v sposobnosti sledenja spremembam. Velike države se lažje prilagodijo in sledijo smernicam razvoja, po drugi strani pa je to za majhne države večinoma težko sprejemljivo ali neuresničljivo (Šteiner 2011: 44-47).

Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 je najvišji razvojno usmerjevalni dokument, ki daje podlago in je okvir za dolgoročni razvoj in opremljanje SV. Republika Slovenija bo v dolgoročnem planskem obdobju do leta 2025 v obrambnem sistemu še bolj sledila načelom učinkovitosti in racionalnosti pri uporabi virov ter upoštevala njihovo omejenost. V teh okoliščinah bo SV nadaljevala s transformacijo in še vedno izpolnjevala vse zastavljene naloge, na področju nacionalne in mednarodne varnosti. Sposobnost SV, da bo lahko izpolnjevala svoje poslanstvo je odvisna od zagotovitve sposobnosti za pravočasno transformacijo z vidika obsega in strukture, organiziranosti ter opremljenosti in usposobljenosti SV. Obseg in struktura se bosta tako prilagodila poslanstvu in nalogam, tudi dodatnim ali drugačnim zmogljivostim, ki jih bo SV potrebovala za uresničevanje vseh zadanih nalog in ciljev. Pri izgradnji njenih zmogljivosti bo vse večja pozornost namenjena racionalni in bolj učinkoviti izrabi vedno bolj omejenih virov, določanju razvojnih prioritet ter selektivni specializaciji. Na strukturni ravni se bo vzpostavila ustrežnejša struktura, ki bo omogočila učinkovitejšo izvajanje njenih nalog in ciljev, uravnotežen razvoj planiranih zmogljivosti (kar je 10 000 pripadnikov v razmerju častniki:podčastniki:vojaki enako 1:2:5) ter gospodarnejše delovanje in racionalnejšo uporabo kadrovskih in finančnih virov (ReSDPRO SV 2025: 2011).

Tudi v prihodnje bo šel razvoj SV v smeri kopenske vojske z elementi zračne in pomorske komponente. Razvoj bo usmerjen k razvoju premestljivih zmogljivosti s prioriteto oblikovanja srednje bataljonske skupine. Vzpostavitev zmogljivosti SV pa je zaradi spremenjenih razmer nerealna, zato bodo redefinirane oziroma bo ponovno ocenjena časovnica njihovega razvoja. Zato se bomo nekaterim zmogljivostim odpovedali, da bi s tem sprostili vire za uspešen razvoj vitalnih zmogljivosti (ReSDPRO 2025: 2011).

Pri nas prevladuje prepričanje, da v obrambno-vojaško področje ni treba več vlagati zaradi majhne ogroženosti. To se, tudi zaradi gospodarske krize in recesije, kaže na financiranju obrambnih potreb. Tako pa prihaja do nasprotja med proračunsko prakso in strateškimi dokumenti, kjer se še vedno kaže pripravljenost pri financiranju na obrambno-vojaškem področju. S tem prihaja do velikih pričakovanj znotraj sistema ter v zavezništvu, povečuje pa se razkorak med predvidenim in dejanskim. Zaključek tega je, da se je z gospodarsko krizo končalo obdobje rasti in s tem modernizacija SV, zelo se zmanjšujejo finančna sredstva, tako za opremljanje kot za delovanje. Glede organizacijske strukture pa Šteiner navaja, da sedanje štiri ravni ne morejo več dolgo vzdržati. Vendar poudarja, da je vprašanje kdaj opustiti brigadni model in s čim ga nadomestiti, zelo zahtevno strokovno vprašanje, ker bi se bilo treba odpovedati nekaterim enotam rodov ali celotnemu modelu organiziranosti rodov (Šteiner 2011: 52-59).

SV je z priključitvijo v Nato začela obdobje integracije in z novim strateškim konceptom prešla v obdobje transformacije. Z pojavom gospodarske krize v letu 2009 pa so se razmere občutno spremenile, kar odločilno vpliva na današnje delovanje SV. Razvoj SV je trenutno bolj kot ne ustavljen, vendar si prizadevamo po prilagoditvi na trenutne razmere. To je in bo prineslo spremembe tako na področju opremljanja kot tudi na strukturnem področju. V zaključni nalogi se bom osredotočil na nivo oddelka in poizkušal najti rešitev v organiziranosti in delovanju pehotnega oddelka v prihodnosti SV.

3 PEHOTNI (motorizirani) ODDELEK

3.1 DELOVANJE V SODOBNEM VARNOSTNEM OKOLJU

Danes vsi delujemo v tehnološko-informacijskem okolju. To sili oborožene sile, da se prilagodijo in redefinira metode vojskovanja. Vojskovališča so postala digitalizirana, oborožitveni sistemi pa vse bolj avtomatizirani. Odločilen je razvoj informacijsko podprtih oborožitvenih sistemov ter sistemov poveljevanja in kontrole. Zaradi tega morajo biti enote SV usposobljene in izurjene v bojevanju na gozdnatem zemljišču, v sredogorju in v naseljenem mestu. Torej sposobne za opravljanje čim več različnih nalog, biti vzdržljive in biti sposobne za samostojno in učinkovito opravljanje nalog za hitro posredovanje, se čim hitreje odzvati na nastalo krizo, biti odporne proti različnim vrstam napadov ter biti sposobne dolgoročnega delovanja. Glavna zahteva je prihod na območje krize v čim krajšem času in čimprejše (bojno) delovanje. Sodobne oborožene sile morajo biti sposobne delovati v različnih vremenskih pogojih in terenskih značilnostih, kjer lahko nasprotnik deluje konvencionalno ali nekonvencionalno (danes se velikokrat uporablja izraz asimetrično bojevanje). Poglavitna načela bojevanja v prihodnosti bodo tako pravočasna zaznava položajev in namere nasprotnika ter prevzem pobude in pravočasno ter učinkovito delovanje proti njemu. Potrebno bo nenehno spreminjati način delovanja ter tako nasprotniku preprečiti prilagoditve na razmere. Enote SV bodo morale biti prilagodljive in sposobne skupnega in sočasnega delovanja z drugimi enotami, povezane v sodoben informacijski sistem. Tako se bo zagotovil nadzor nad bojiščem in zagotovilo simultano delovanje proti nasprotniku. SV bo razvijala zmogljivosti za učinkovito opravljanje vseh nalog na kopnem. Kar zahteva sile, ki so premestljive, premične, z zadovoljivo zaščito in ognjeno močjo, ustrezno opremljene in usposobljene (Mikuž in Šavc 2011: 67-68).

Narava današnjega bojevanja zahteva strateško in taktično hitro premestljive sile. Predvsem z vidika delovanja na mirovnih operacijah in misijah je zelo pomembna povezljivost z ostalimi enotami, kar nam zagotavljajo informacijsko podprti sistemi. Iz tega vidika je jasno, da mora biti sodobna taktična enota sposobna hitrega odziva, premika ter delovanja, sama ali skupaj z drugimi enotami, kjer koli v območju njene odgovornosti. Zato je nujno, da ima na voljo sredstva, ki ji to omogočijo. Tu mislim na vozila, ki enoti poleg premičnosti, zaščite in ognjene moči, nudijo z različnimi sistemi še povezljivost znotraj enote in z drugimi enotami ter nadzor nad bojiščem.

Pehotni motorizirani oddelek deluje z enim vozilom, ki ima stalno posadko in izkrcani del. Brez dvoma je, da enota za opravljanje nalog na bojišču rabi vozilo. Značilnosti sodobnega bojišča pa narekujejo od moštva še visoko izurjenost, kar pomeni, da se mora enota tudi usposabljalati tako kot bo morala delovati. Seveda se bodo enote usposabljale tudi z vozili. Vendar bi z uvajanjem »bazenov vozil« to lahko bil velik primanjkljaj pri usposobljenosti moštva.

3.2 PEHOTNI MOTORIZIRANI ODDELEK NA LKOV 6X6

Motorizirani oddelek na lahkem kolesnem oklepniku je sestavljen iz LKOV 6x6 Valuk in devetih pripadnikov. Organizirani so v dve skupini – posadka vozila in izkrcani del. Posadka vozila je sestavljena iz voznika in namerilca, ki po izkrcanju izkrcanega dela posadke prevzame poveljevanje nad vozilom. Del, ki se izkrca je sestavljen iz sedmih pripadnikov, ki niso del vozila. Organiziranost in sestavo izkrcanega dela načeloma določi poveljnik voda,

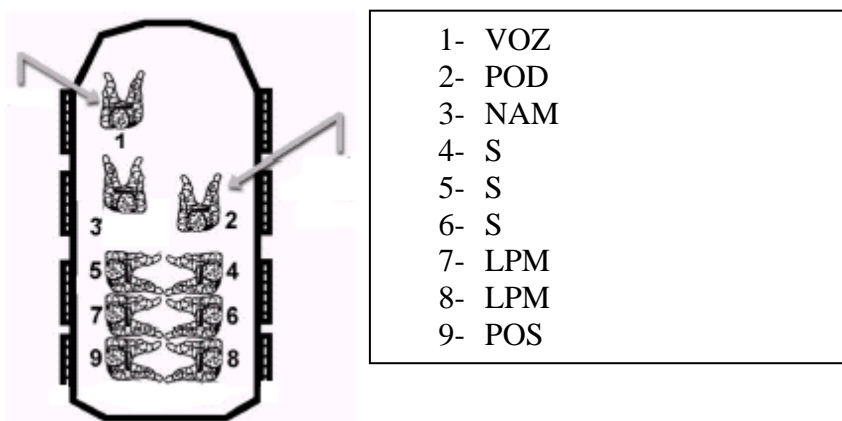
glede na vrsto naloge, sovražnika, zemljišča in namere nadrejenega (poveljnika čete) (Perčič 2006: 6).

Slika 1: Vozilo LKOV Valuk 6x6 z moštvom (od leve proti desni: POD, VOZ, NAM, POS, LPM, S, S, LPM, S)

Vir: Perčič (2006, str. 6)

Slika 2: Razporeditev moštva v vozilu LKOV Valuk 6x6

Vir: Perčič (2006, str. 6)

LKOV zagotavlja pehota mobilnost, ki stremi k temu, da bi bila enaka mehaniziranim, vendar nudi manjšo zaščito in ognjeno moč. V boju bo velikokrat prišlo do tega, da bo pehota ali opazovala bojišče ali pa delovala s svojim primarnim orožjem po ciljeh, zaščitena z oklepom oklepnih vozil. Oklep LKOV nudi dovolj zaščite pred lahkim strelnim pehotnim orožjem, ne nudi pa zaščite pred ognjem tankovskega orožja, protioklepnega orožja, raketami in artilerijskim ognjem. To je zelo pomembno za poveljnike pehotnih enot, ker morajo pretehtati in podrobno analizirati vsako situacijo in se odločiti glede tega, če se bo izkrcani del izkrcal

ali bodo delovali vkrcani. Ker pa je LKOV zelo ranljiv na bojišču, predvsem na tankovski in protioklepni ogenj, motorizirana pehota pogosto deluje kot izkrcana pehota (Perčič 2006: 1).

V ofenzivnih delovanjih LKOV zagotavljajo pehota, da ostane vkrcana do zadnjega trenutka. Izkrca se šele, ko gre za neprehoden teren za vozilo, ovire, ki preprečujejo nadaljnje gibanje, kadar je velika nevarnost protioklepnega delovanja, ki se ji ni moč izogniti. V defenzivnih delovanjih se lahko pehota bojuje vkrcano ali izkrcano. Način je odvisen od situacije in zahtevane mobilnosti (Perčič 2006: 1).

3.2.1 Osnovni podatki o LKOV Valuk

V tem podpoglavju bom navedel osnovne taktično – tehnične podatke o vozilu Valuk. Namen je predstaviti podatke za lažje razumevanje delovanja oddelka v vozilu in s tem omogočiti primerjavo delovanja z oddelkom v vozilu Svarun 8x8.

Osnovni taktično – tehnični podatki o LKOV Valuk 6x6 (Perčič 2006: 2-3 in Koren 2005: 7-17, 55 in 82):

- Mobilnost; na utrjenih cestah se vozilo lahko giblje do hitrosti 100 km/h. Vozilo lahko premaguje vse vrste terena. Zmore vzpone do 70% strmine ter stranski nagib do 40%. Porabi okrog 35 litrov goriva na razdalji 100 kilometrov. Globino vode, ki jo lahko prebreds je 1,2 metra. Premaga lahko tudi navpično oviro do višine 0,5 metra in jarek širine 1,2 metra. Nekatera vozila so opremljena tudi z vitlom za samoizvlečenje (vlečna sila 6 ton), ki ga uporabijo v primeru, da obstane v nekem neprehodnem območju. Valukov akcijski radij je preko 650 kilometrov.
- Zaščita; 12 mm debel oklep vozila ščiti celotno moštvo v vozilu pred izstrelki lahkega pehotnega orožja, drobci granat in bomb ter pred RKB delovanjem. Oklep vozila na današnjem bojišču ne nudi zadostne zaščite, predvsem zaradi ročnega protioklepnega orožja. Zato je zelo pomembno, da se zmanjša čas izpostavljenosti vozila na bojišču, da se vozilo ščiti z prikovanjem in uničenjem sovražnikovih orožij ter da se izkorišča vse možne zaklone in tehnike maskiranja. Za zaščito pred opazovanjem in za maskiranje lahko uporabljamo dimne granate, ki jih lahko izstreljemo iz šestih cevi kalibra 76 mm.
- RKB zaščita; RKB naprava preprečuje vdor kontaminantov (ne glede na poreklo in agregatno stanje) v notranjost vozila. To omogoča preživetje in delovanje moštva v vozilu v RKB pogojih. S tem ni potrebno izvajati zamudnih postopkov dekontaminiranja ljudi, opreme in notranjosti vozila. Kljub temu, pa mora moštvo ob prečkanju kontaminirane cone namestiti zaščitno masko v zaščitni položaj, kar zagotavlja dodatno zaščito in varnost.
- Ognjena moč; vozilo Valuk je oboroženo ali z mitraljezom Browning kalibra 12,7 mm ali z avtomatskim bombometom kalibra 40 mm. S temi orožji upravlja član posadke v vozilu, ki je na mestu namerilca. Dodatno lahko skozi ognjene line delujejo vsi člani izkrcanega dela moštva. Delujejo s svojim avtomatskim orožjem, kar pa je z avtomatskimi puškami FN 2000s nekoliko oteženo zaradi kratke dolžine orožja (cevi).
- Zveze; vozilo je opremljeno s sistemom VHF ter interkomom. Interkom je sistem internih zvez, ki povezujejo voznika, namerilca, poveljnika oddelka in izkrcani del moštva. Vsak od teh (voznik, namerilec, poveljnik oddelka, poveljnik skupine) uporablja za komunikacijo upravljalno enoto in naglavno kombinacijo. Izkrcani del

moštva lahko dobiva ukaze po zvočniku, ki je nameščen v kabini izkrcanega dela. To omogoča izmenjavanje podatkov in pogovore med vsemi v vseh pogojih delovanja. Za komunikacijo z ostalimi enotami je namenjen VHF sistem z radijsko napravo TRC 40 in prevozna retranslacijska naprava TRC-04/RE. Antene na LKOV so nameščene na desnem in levem zadku vozila.

- Vidljivost; opazovanje iz vozila je možno iz voznikove, namerilčeve in poveljnikove opazovalne naprave ter strelnih lin, ki jih uporabljajo pripadniki izkrcanega dela. Voznik ima tudi nočno opazovalno napravo, ki mu služi pri nočni vožnji in kamero za vzvratno vožnjo. Poveljnik ima na voljo pet periskopov, ki mu omogočajo vidno polje 300° ali opazuje preko odprte lopute na strehi vozila.

3.2.2 Dolžnosti in odgovornosti v motoriziranem oddelku LKOV

Vsak motorizirani oddelek je organiziran tako, da se lahko izkoristijo vse možnosti vozila. Pehota lahko opazuje in strelja v vseh smereh med premikom, ali pa se hitro izkrca kadar je to potrebno. »Vsak posameznik ima določene dolžnosti in odgovornosti skladne z njegovim položajem v oddelku« (Perčič 2006: 7).

Dolžnosti in odgovornosti v motoriziranem oddelku (Perčič 2006: 7-8):

- Poveljnik motoriziranega oddelka; je v celoti odgovoren za svoj oddelek. »Ko je oddelek vkrcan, poveljnik oddelka določa cilje, izbira poti premika in položaje vozila, določa vrsto orožja za delovanje po ciljeh, komunicira z poveljnikom voda ter izvršuje njegova povelja«. Kadar se oddelek izkrca, pa ima poveljnik oddelka možnost izbire, ali bo ostal v vozilu ali pa se bo izkrca. Ta izbira je pogojena z odločitvijo poveljnika voda ali pa se odloči poveljnik oddelka sam, glede na taktično situacijo.

Od poveljnika oddelka se pričakuje, da se bo postavil tam, od koder bo lahko najboljše vodil in vplival na svoj oddelek. Poveljnik oddelka se mora odločiti kako bo najbolje lahko nadziral in vplival na izkrcani del in hkrati na LKOV. Običajno je izkrcani del tisti, ki deluje na težišču in je najbolj pomemben, zato se poveljnik oddelka večinoma pridruži izkrcanemu delu.

- Namerilec na orožju vozila; »...opazuje bojišče, zaznava sovražnikove cilje in jih uničuje s svojim orožjem« (Perčič 2006: 7). Namerilec tudi kontrolira premike vozila in ga hkrati usmerja po navodilih poveljnika oddelka. Upravlja z težkim mitraljezom kalibra 12,7 mm ali avtomatskim bombometom kalibra 40 mm ter je odgovoren za vzdrževanje orožja. Namerilec deluje kot poveljujoči, ko je poveljnik oddelka izkrcan z izkrcanim delom.
- Voznik; vozi in upravlja LKOV po navodilih poveljnika oddelka ali namerilca. Pri vožnji upošteva in obvladuje pravilne postopke terenske vožnje. »Pomaga pri opazovanju in lociranju ciljev« (Perčič 2006: 8). Voznik je tudi odgovoren za upravljanje in vzdrževanje LKOV, pri katerem pa mu pomagajo tudi ostali pripadniki oddelka.
- Strelec; »Običajno deluje kot pripadnik izkrcnega dela. Skrbi za svoje orožje in opremo ter izvršuje povelja poveljnika oddelka ali poveljnika ognjene skupine« (Perčič 2006: 8).
- Strelec/protioklepnik; eden izmed strelcev ima nalogo protioklepnega delovanja. »Običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela oddelka. Oborožen je z avtomatsko

puško in ročnim protioklepnim orožjem (RPOO). Kadar ne deluje kot protioklepnik, se v oddelku angažira kot strelec« (Perčič 2006: 8).

- Poveljnik ognjene skupine; »...je v celoti odgovoren za svojo ognjeno skupino« (Perčič 2006: 8). Običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela in hkrati vodi svojo ognjeno skupino. »Ko je ognjena skupina vkrcana, poveljnik ognjene skupine določa cilje, izbira poti premika in položaje vozila, določa vrsto orožja za delovanje po ciljeh, komunicira z poveljnikom oddelka in izvršuje njegova povelja« (Perčič 2006: 8). Od poveljnika ognjene skupine se pričakuje, da se bo postavil tam, kjer bo lahko imel največji nadzor nad ognjeno skupino, da jo bo lahko vodil pri izvrševanju naloge. Mora se odločiti, da bo tam, kjer bo lahko imel kontrolo nad izkrcanim delom in vozilom LKOV.
- Puškomitraljezec; »Običajno deluje kot pripadnik izkrcnega dela, skrbi za svojo opremo in orožje ter izvršuje povelja poveljnika oddelka in vodje ognjene skupine« (Perčič 2006: 8). V obrambi postavi svoje orožje na najbolj verjetnih smereh delovanja sovražnika. V ofenzivnih delovanjih je običajno v skupini za ognjeno podporo. Med premikom je puškomitraljezec lahko postavljen na boku LKOV, kjer služi za zavarovanje izkrcanega dela oddelka.
- Strelec/bombometnik; ima poleg avtomatskega orožja tudi bombomet, večinoma gre za podceveni bombomet na avtomatski puški. »Običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela oddelka, skrbi za svojo opremo in orožje ter izvršuje povelja poveljnika oddelka in poveljnika ognjene skupine« (Perčič 2006: 8).

3.2.3 Delovanje motoriziranega oddelka

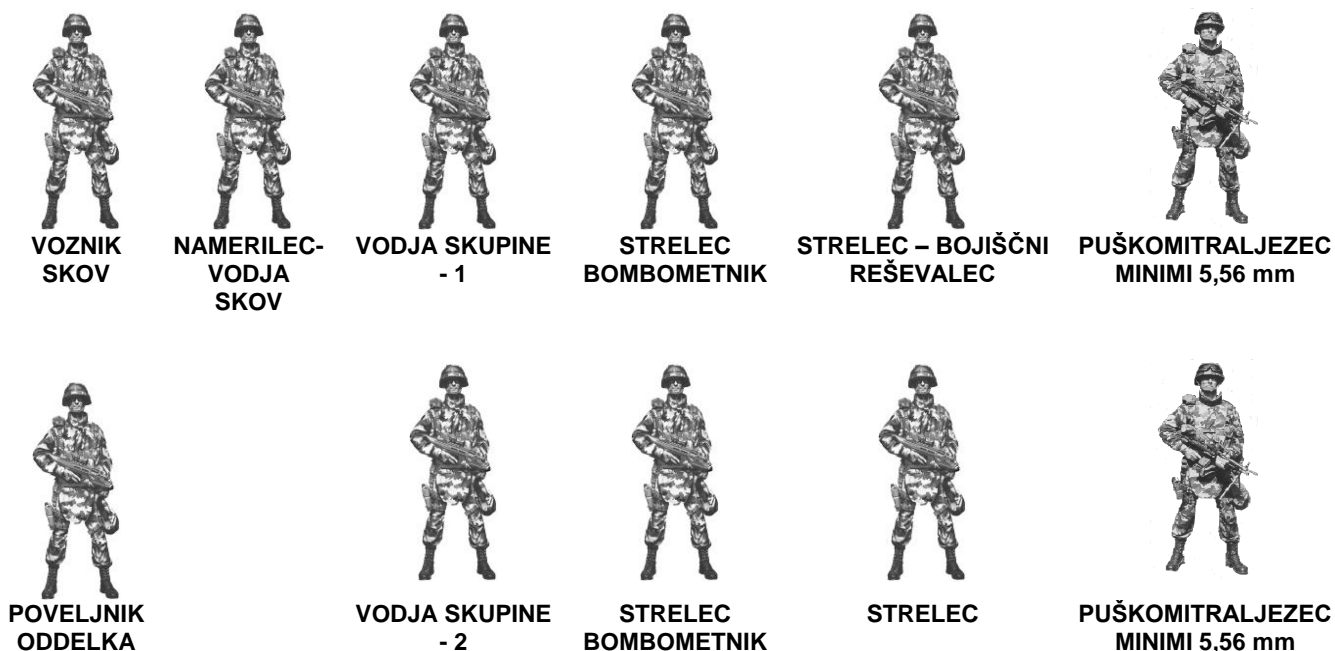
Ko gre za delovanje med premikom, ima poveljnik oddelka nadzor nad vozilom v katerem poveljuje. Deluje po navodilih poveljnika voda. Med premikom ima pomembno vlogo še namerilec, ki skrbi, da je njegovo orožje vedno pravilno orientirano, glede na najverjetnejšo smer delovanja in skrbi za pravilno razkropljenost med vozili, glede na taktično situacijo. Vkrčan oddelek deluje kot celotni oddelek. V tem primeru ne more izvajati samovarovanja, ampak je del voda, njegov čelni ali varovalni element (Perčič 2006: 9 in 24).

Poveljnik voda se odloči kdaj situacija zahteva izkrcanje pehote. Ko se izkrcni del izkrca, običajno ostaneta v vozilu voznik in namerilec. Pred izkrcanjem se poveljnik oddelka mora odločiti, katera orožja bo enota vzela s sabo. Njegova odločitev mora temeljiti na taktični situaciji – ali bo enota delovala le proti pehoti, ali pa bo treba delovati tudi protioklepno. Če ni potrebe se s sabo ne jemlje nepotrebnega bremena. Če pride do pomanjkanja informacij s strani poveljnika voda, se mora poveljnik oddelka sam odločiti, kje je najbolj potrebna prisotnost njegovega oddelka. V primeru izkrcanja izkrcnega dela, se načeloma izkrca tudi poveljnik oddelka. Lahko pride tudi do situacije, ko je potreba, da se izkrca le del izkrcnega dela. Vse se odloča glede na taktično situacijo. Izkrcani oddelek deluje kot del voda, lahko pa tudi samostojno. Premikanje izkrcanega dela je načeloma podprto in varovano z LKOV ali pa z drugimi elementi voda. Ponavadi se organizira v dve ognjeni skupini, kjer eno skupino vodi poveljnik oddelka, drugo pa poveljnik skupine. Tako oddelek sam izvaja svoj varovalni element (Perčič 2006: 10 in 24).

3.3 PEHOTNI MOTORIZIRANI ODDELEK NA SKOV 8X8

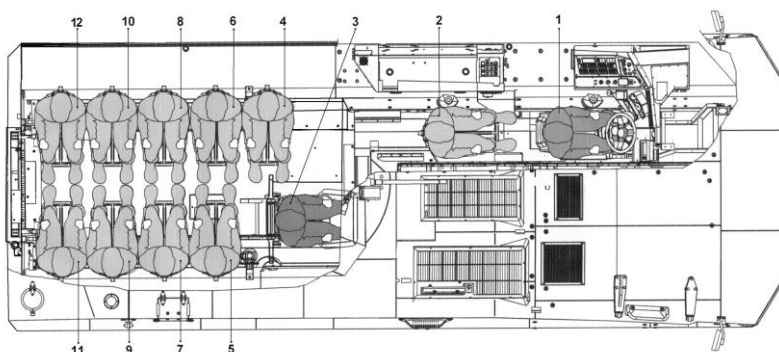
Posadka motoriziranega oddelka na SKOV je sestavljena iz enajstih pripadnikov. Organizirani so v dve skupini, prva je stalna posadka vozila, v katero spadata voznik in namerilec. Drugo skupino sestavlja izkrcni del. Namerilec, ki je na orožju vozila, v odsotnosti poveljnika oddelka prevzame poveljevanje nad vozilom. Izkrcni del je sestavljen iz devetih vojakov. To so poveljnik oddelka, dva poveljnika ognjenih skupin, dva namerilca na puškomitraljezu MINIMI, dva strelca bombometnika, strelec in strelec, ki je hkrati bojiščni reševalec. Sestava izkrcanega dela je odvisna od odločitve poveljnika voda, ki se odloča glede na taktično situacijo – moč oddelka, vrsta naloge, sovražnik, zemljišče, namere nadrejenega (Jurkovič 2006: 26).

Slika 3: Celotna sestava posadke SKOV 8x8

Vir: Jurkovič (2006, str. 25)

Slika 4: Sedežni raspored na SKOV 8x8

- 1 – VOZ
- 2 – NAM
- 3 – POD
- 4 – Prosti sedež ali VPC
- 5 – POS2
- 6 – S(bojiščni reševalec)
- 7 – S
- 8 – S(bombometnik)
- 9 – S(bombometnik)
- 10 – LPM
- 11 – LPM
- 12 – POS1

Vir: Jurkovič (2006, str. 26)

3.3.1 Osnovni podatki o SKOV Svarun 8x8

Osnovni taktično – tehnični podatki o SKOV Svarun (Jurkovič 2006: 16-23 in Navodilo za uporabo in osnovno vzdrževanje SKOV 8x8 2008: 25):

- Mobilnost; na utrjenih cestah lahko vozilo doseže hitrost 100 km/h. Povprečna poraba goriva je okrog 55 litrov na razdalji 100 kilometrov. Prav tako premaguje vse vrste terena. Premore vzpone do 70% in stranske nagibe do 40%. Vodno oviro premaga z bređenjem, do globine 1,5 metra. Premaga lahko navpično oviro do višine 70 centimetrov in jarek širok 2,1 meter. Tudi Svarun si lahko pomaga s samoizvlečenjem, v kolikor zabrede v neprevoznem terenu. Vlečna sila vitla je 10 ton. Akcijski radij Svaruna je 750 kilometrov.
- Zaščita; oklep na vozilu Svarun ščiti posadko pred izstrelki iz lahkega pehotnega orožja, drobcu granat in bomb, ščiti pred izstrelki težkih mitraljezov do kalibra 14,5 mm ter pred RKB delovanjem. Ščit sestavljajo iz oklepljenih plošč sestavljena šasija in dodatna obloga iz jeklenih plošč, ki so sestavljene iz posebne zlitine in najlona. Vozilo ima še dodatno zaščito na dnu vozila. To je protiminsko dno, ki ščiti posadko pred eksplozijami min z vsebnostjo eksploziva do teže 8 kg. Največja nevarnost za vozila so prav tako protioklepna orožja, zato je potrebno upoštevati vse predpisana načela, da bi v največji možni meri zagotovili zaščito vozila – ne izpostavljati vozila nasprotnikovemu protioklepnemu orožju, izbirati zaklone ter maskirati vozilo. Za zaščito pred opazovanje, prikrivanjem manevra in za maskiranje se lahko uporabijo dimne granate kalibra 76 mm. To omogoča sistem SGL z osmimi cevmi za izstreljevanje granat, ki so prav tako nameščene na oborožitveni postaji Kongsberg.
- RKB zaščita; za zaščito pred delovanjem RKB orožij je vozilo zaščiteno z napravo za RKB zaščito in prezračevanje Kinetics. Naprava preprečuje, da bi kakršnikoli kontaminanti (ne glede na poreklo in agregatno stanje) vdrli v notranjost vozila. S tem omogočimo, da moštvo lahko deluje v RKB pogojih.
- Ognjena moč; vozilo je oboroženo z zunanjo daljinsko krmiljeno, dvoosno stabilizirano oborožitveno postajo RWS Kongsberg Protector. Z njo upravlja

namerilec iz notranjosti vozila. Upravlja s pomočjo funkcijskih krmilnih ročic ter slike iz LCD zaslona, katero prinaša kamera nameščena na postaji. Na oborožitveno postajo je možno namestiti mitraljez Browning kalibra 12,7 mm ali avtomatski bombomet kalibra 40 mm. Sistem po zamenjavi orožja avtomatsko prepozna nameščeno orožje in preklopi na ustrezno balistiko. Zaradi dvoosne stabilizacije orožja in povezave z balističnim računalnikom, lahko delujemo med premikom na premične cilje. Namerilec lahko deluje v dveh spektrih, ali uporablja sliko dnevne kamere ali pa sliko termovizijske kamere. Za namerjanje se uporablja še v sistem vgrajen laserski namerilec razdalje.

- Zveze; v vozilu je sistem zvez C4I, ki združuje več komunikacijskih sistemov. To so sistem interne komunikacije Thales SOTAS, ki poteka znotraj vozila med člani posadke, potem radijska naprava za medsebojno komuniciranje in prenos podatkov Thales TRC 9210 in radijska naprava HARRIS za medsebojno komuniciranje na krajših razdaljah in predvsem za komuniciranje z izkrcanim delom posadke. V C4I sistem spada tudi GPS enota za določanje lastne pozicije, inertna navigacijska enota, računalniški sistem za navigacijo, komuniciranje, sprejem in prenašanje podatkov (BMS) ter sistem za opozarjanje ELAWS 45. SOTAS je namenjen za komuniciranje med poveljnikom, voznikom, namerilcem in izkrcanim delom. Izkrcani del enote lahko komunicira iz zunanosti preko zunanje interne telekomunikacijske enote, ki je nameščena na zadnjem levem delu vozila ali preko ročnih radijskih postaj HARRIS. Thales TRC 9210 je namenjen poveljniku za komuniciranje na večjih razdaljah z nadrejenimi, podrejenimi ter sosednjimi enotami. Medsebojno povezani BMS-i pa omogočajo izmenjavo podatkov. Ta računalniški sistem še omogoča navigacijo, prikaz možnih ciljev, vpogled v bojni raspored, izmenjavo sporočil itd. Antene so nameščene na zadnjem delu vozila.
- Vidljivost; opazujemo lahko preko periskopov, ki jih imajo posamezni člani posadke ali preko odprtih loput na vozilu. V pomoč pri opazovanju pa je tudi slika na LCD monitorju, ki jo prenašajo kamere iz zunanosti vozila. Voznik ima tudi zaslon in kamero namenjeno za vzvratno vožnjo ter nočni periskop za nočno vožnjo. Namerilec in poveljnik lahko opazujeta preko dnevne kamere ali preko termovizijske kamere. Poveljnik torej za opazovanje lahko uporablja osem dnevni periskopov, LCD monitor s sliko iz kamere na oborožitveni postaji, lahko izbere tudi namerilčevo sliko ali sliko iz voznikove kamere za vzvratno vožnjo, lahko pa opazuje tudi iz odprtega pokrova na strehi vozila. Poveljnik lahko iz notranjosti vozila opazuje celotni krog 360°.

3.3.2 Dolžnosti in odgovornosti v motoriziranem oddelku SKOV

Motorizirani oddelek je organiziran glede na zmožnosti, ki mu jih nudi vozilo. Glavne naloge, ki jih posadka opravlja z vozila so opazovanje s pomočjo naprav za opazovanje, delovanje z oborožitveno postajo Kongsberg Protector RSW v vseh smereh, tudi v pogojih zmanjšane vidljivosti na premične ali stoječe cilje, ali pa se posadka izkrca, kadar to zahteva situacija oziroma je to potrebno za izvršitev določene naloge. »Vsak posameznik v oddelku ima točno določene dolžnosti in odgovornosti, ki so skladne njegovim položajem v oddelku« (Jurkovič 2006: 28).

Dolžnosti in odgovornosti v motoriziranem oddelku SKOV (Jurkovič 2006: 28-30):

- Poveljnik motoriziranega oddelka; »Poveljuje oddelku in je v celoti odgovoren za svoj oddelek. Skrbi za logistično-administrativne potrebe oddelka. Vzdržuje bojno pripravljenost in usposobljenost oddelka. Nadzira manever in delovanje oddelka«

(Jurkovič 2006: 28). Ko je oddelek vkrcan ima poveljnik nalogo, da usmerja namerilca, določa cilje, izbira poti za premike, določa mesta izkrcanja in vkrcanja ter položaje za vozilo, določa katera orožja delujejo po določenih ciljnih, komunicira z poveljnikom voda in izvršuje njegova povelja. Skupaj z namerilcem skrbi za popolnjenost oborožitvene postaje.

Kadar se oddelek izkrca ima poveljnik na izbiro ali bo ostal v vozilo ali pa se bo pridružil izkrcnemu delu posadke. To odločitev sprejme na podlagi taktične situacije ali odločitve poveljnika voda. Načeloma obvelja druga možnost, torej izkrcanje, ker se od njega pričakuje, da se bo postavil tam, od koder bo lahko najboljše vodil svoj oddelek. Njegova odločitev mora biti sprejeta tako, da bo ohranil nadzor na izkrcanim delom in vozilom. Največkrat se zgodi, da je poveljnik na težišču delovanja, zraven izkrcanega dela, nadzor nad vozilom pa prevzame namerilec, ki pa deluje po njegovih poveljih (preko radijske zveze). Oborožen je z avtomatsko puško F2000.

- Namerilec na orožju vozila SKOV; popolnoma pozna in obvlada orožje vozila in je odgovoren za njeno brezhibno delovanje in vzdrževanje (izvaja dnevne, tedenske in mesečne preglede ter sodeluje na tehničnih pregledih). O stanju oborožitvene postaje in orožja vedno poroča poveljniku oddelka.
Med delovanjem opazuje bojišče, zaznava sovražnikove cilje in jih uničuje s svojim orožjem, hkrati skrbi, da je orožje vedno popolnjeno s strelivom. V primeru izkrcanja poveljnika oddelka, je on tisti, ki prevzame poveljevanje nad vozilom in kontrolira premike vozila (po poveljih poveljnika oddelka).
Z oborožitveno postajo upravlja s pomočjo več funkcijskih krmilnih ročic in LCD monitorja. Na oborožitveni postaji je nameščen mitraljez Browning kalibra 12,7 mm ali avtomatski bombomet kalibra 40 mm. S tem orožjem nudi ognjeno podporo oddelku. Ko je oddelek izkrcan, ga za delovanje po določenih ciljnih navaja poveljnik oddelka, ki je zunaj vozila. Namerilec je stalni del posadke, zato ostaja v vozilu. Dodatno je oborožen z avtomatsko puško F2000.
- Voznik; vozi in upravlja vozilo SKOV po navodilih poveljnika oddelka ali namerilca. Pozna svoje vozilo in je odgovoren za njeno delovanje in vzdrževanje (izvaja dnevne, tedenske in mesečne preglede ter sodeluje pri tehničnih pregledih), pri čemer mu pomagajo preostali pripadniki oddelka. O stanju vozila vedno poroča poveljniku oddelka. Voditi mora dokumentacijo vozila.
Pri delovanju mora poznati in obvladovati pravilne postopke terenske vožnje. Med tem opazuje in pomaga pri lociranju ciljev. Voznik je stalni član posadke, zato ostaja v vozilu. Oborožen je z avtomatsko puško F2000.
- Strelec; običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela. Oborožen je z avtomatsko puško F2000 in je odgovoren za njeno stanje in vzdrževanje. Njegove naloge so izvrševanje povelj poveljnika oddelka ali poveljnika skupine ter skrb za svoje orožje in opremo.
- Strelec/protioklepnik; običajno deluje kot pripadnik izkrcnega dela. Oborožen je z avtomatsko puško F2000 ter po potrebi tudi z ročnim protioklepnim orožjem RGW-90. Primarno se angažira kot strelec v oddelku, po povelju poveljnika oddelka ali poveljnika skupine pa deluje tudi z RPOO.
- Vodja ognjene skupine; »...je v celoti odgovoren za svojo ognjeno skupino. Običajno deluje kot pripadnik izkrcnega dela in vodi ognjeno skupino. Oborožen je z avtomatsko puško F2000« (Jurkovič 2006: 29).
Ko je oddelek vkrcan komunicira z poveljnikom oddelka in izvršuje njegova povelja. Odgovoren je za pripravo svoje skupine. Ko se oddelek oziroma njegova skupina izkrca komunicira z poveljnikom oddelka preko radijske postaje ali s pomočjo signalov. Njegove naloge so določanje ciljev ognjeni skupini, določa katera orožja

bodo delovala po določenih ciljih, izbira poti in vodi ognjeno skupino med premikom. Pri vodenju upošteva namero poveljnika oddelka in mu vedno poroča. Od njega se pričakuje, da se bo postavil tam, od koder bo imel kontrolo in nadzor nad celotno ognjeno skupino.

- Puškomitraljezec; običajno deluje kot pripadnik izkrcnega dela. Oborožen je z lahkim puškomitraljezom MINIMI. Njegove osnovne naloge so, da izvršuje povelja poveljnika oddelka ali poveljnika ognjene skupine ter skrbi za svoje orožje in opremo. Ko je oddelek v obrambi, puškomitraljezec angažira svoje orožje na najbolj verjetnih smereh delovanja sovražnika. Deluje na težišču delovanja. V ofenzivnih nalogah je načeloma v ognjeni podpori. Ko se oddelek izkrca, je lahko na boku vozila, od koder nudi zavarovanje izkrcanemu delu, pri vkrcavanju oddelka prav tako nudi zavarovanje moštvu, ki se vkrcava. Vkrca se kot zadnji.
- Strelec/bombometnik; običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela. Oborožen je z avtomatsko puško F2000 in podcevnim bombometom kalibra 40 mm. Njegove osnovne naloge so izvajanje povelj poveljnika oddelka ali poveljnika ognjene skupine ter skrb za orožje in opremo. Primarno deluje s strelnim orožjem, po povelju poveljnika oddelka ali poveljnika ognjene skupine pa z bombometom uničuje določene cilje, z dimom maskira manever, ogenj in premike oddelka. Ponoči ali v pogojih slabe vidljivosti osvetljuje bojišče in označuje cilje.
- Strelec/bojiščni reševalec; običajno deluje kot pripadnik izkrcanega dela. Oborožen je z avtomatsko puško F2000. Njegove osnovne naloge so, da izvršuje povelja poveljnika oddelka ali poveljnika ognjene skupine ter skrbi za svoje orožje in opremo. Dodatno pa je opremljen z kompletom za nudenje prve pomoči. Njegove dolžnosti kot bojiščnega reševalca so, da skrbi za izvajanje higienskih predpisov in potrebnih higienskih ukrepov v oddelku, poroča poveljniku oddelka o zdravstvenih in higienskih razmerah v oddelku, v boju nudi prvo pomoč ranjenim in poškodovanim, izvaja evakuacijo ranjenih, poškodovanih in mrtvih v boju, vodi evidenco ranjenih, poškodovanih in obolelih ter sodeluje prvi usposabljanju pripadnikov oddelka iz nudenja prve pomoči. Evakuacijo v vodno zbirno točko izvede s pomočjo pripadnika oddelka, ki ga določi poveljnik oddelka.

3.4 PRIMERJAVA OPREME ODDELKOV LKOV IN SKOV

V tem poglavju bom na kratko povzel opremljenost pripadnikov v oddelku LKOV in SKOV. Pri tej primerjavi ne pričakujem razlik v kvaliteti, ampak v kvantiteti. To bo v pomoč pri nadaljevanju naloge, ko bo potrebno primerjati nekaj različnih variant pehotnega oddelka in izbrati najprimernejšo.

V drugem delu tega poglavja bom še primerjal specialno opremljenost vozil, kjer je moj namen prikazati določene razlike, ki jih morajo obvladati pripadniki, ki upravljajo s temi vozili.

3.4.1 Primerjava oborožitve

Pehotni oddelek, ki deluje z vozilom LKOV Valuk šteje 9 pripadnikov. Stalna posadka sta voznik in namerilec, ostalih sedem je pripadnikov izkrcnega dela posadke. Oborožitev, ki je na voljo temu oddelku: skupinska oborožitev na vozilu je težki mitraljez Browning kalibra 12,7 mm ali avtomatski bombomet kalibra 40 mm. V izkrcanem delu sta dva puškomitraljeza MINIMI kalibra 5,56 mm. Osnovna oborožitev ostalih pripadnikov je avtomatska puška F2000 kalibra 5,56 mm ki jih je v oddelku sedem (voznik, namerilec in izkrcani del). Dva od strelcev sta še dodatno oborožena, eden z ročnim protiklepnim orožjem RGW-90 kalibra 90 mm, eden z podcevnim bombometom kalibra 40 mm (Perčič 2006: 7-8).

Oddelek na vozilu SKOV Svarun je sestavljen iz 11 pripadnikov. Enako sta voznik in namerilec del stalne posadke na vozilu, izkrcani del pa je sestavljen iz moštva 9 ljudi. Oborožitev, ki jim je na voljo je: skupinska oborožitev je enaka kot na LKOV, torej težki mitraljez Browning ali avtomatski bombomet, vendar je ta na oborožitveni postaji. Tudi ostala oborožitev je enaka. Imajo 2 puškomitraljeza MINIMI ter 9 avtomatskih pušk F2000. Dva sta dodatno oborožena, eden z RPO RGW-90, drugi z podcevnim bombometom (Jurkovič 2006: 26-30).

Za izkrcani del ni razlik v oborožitvi. Edina razlika je v številu orožja, kar je logično, ker je oddelek na SKOV za dva pripadnika številčnejši od oddelka na LKOV. Obstaja pa ena bistvena razlika, ki je pomembna za namerilca. Namerilec na Valuku opravlja z oborožitvijo (težki mitraljez ali avtomatski bombomet) ročno na strehi vozila, medtem, ko namerilec na Svarunu opravlja z enako oborožitvijo iz notranjosti vozila, kar mu omogoča oborožitveni sistem Kongsberg Protector.

Namerilec na Svarunu zato mora obvladati poleg mitraljeza Browning ali avtomatskega bombometa še oborožitveno postajo RWS Kongsberg Protector. Ta je opremljena z periskopi, sistemom za vodenje ognja, stikali za ogrevanje periskopov in upravljalno ročico oborožitvenega sistema (Navodilo za uporabo in osnovno vzdrževanje vozila 8x8 2008: 154).

3.4.2 Primerjava specialne opreme

Eden od najpomembnejših delov opreme v katerem koli vojaškem vozilu je C4I sistem, ki je sestavljen iz različnih sistemov. Združuje ga sistem za poveljevanje, sistem za upravljanje z ognjem, radijski sistemi, sistemi za nadzor vozila ter senzorski in navigacijski sistemi. Vse to tvori govorno in podatkovno omrežje, ki omogoča prenos govornih in podatkovnih signalov (Šimat 2012: 4).

V LKOV Valuk je to sistem komunikacij intercom SOTAS 2M. Intercom je sistem internih zvez v vozilu, ki povezuje poveljnika, voznika, strelca in ostalo posadko. Ta sistem je sestavljen iz upravljalnih enot, ki so pri poveljniku, vozniku, strelcu in ena pri posadki, točneje pri članu posadke (načeloma poveljnik skupine), ki je pri rampi. Član posadke pri rampi, strelca in poveljnik imajo enake upravljalne enote (C 2298/VRC-ANR), s tem, da poveljnikova vsebuje še ojačevalnik. Nekateri Valuki pa imajo na poveljniškem mestu nameščeno napredno upravljalno enoto AUS. Posadka lahko sprejema informacije ali ukaze tudi preko zvočnika, ki je nameščen v kabini za posadko. Komunikacijski sistem omogoča nemoteno izmenjavo podatkov oziroma pogovore v vseh pogojih delovanja. Sistem poleg upravljalnih enot sestavljajo še čeladofoni, zunanja upravljalna enota s pogovorko, radijske naprave in antene. Načeloma so v Valukih vgrajene prevozne radijske naprave Tadiran TRC 04/D in pa radijski sistem Harris (Koren 2005: 95 in Šimat 2012: 30 – 32).

V SKOV se za komunikacijo uporablja intercom Sotas IP, radijska postaja Thales VHF in ročna radijska naprava Harris z ojačevalnikom. Komunikacijski sistem vključuje še osnovne upravljalne enote CM2, ki so pri vozniku, namerilcu in poveljniku skupine in napredno

upravljalno enoto AUS, ki je pri poveljniku oddelka. Vsi ti so opremljeni z naglavno kombinacijo in mehko balistično čelado. V kabini za posadko je prav tako zvočnik, za informiranje posadke v kabini izkrčanega dela. V osnovno verzijo C4I sistema v vozilu spada še strežnik Mobilite III, BMS računalnik, sistem za upravljanje z ognjem in inercialni navigacijski sistem TALIN 500, ki vključuje GPS in inercialne navigacijske funkcije (Šimat 2012: 6-11).

To so sistemi, katere morajo posamezniki, ki upravljajo z njimi popolnoma obvladati. To omogoča komuniciranje med člani posadke, poveljniku v vozilu omogoča kontrolo in nadzor do podrejenih ter informiranje nadrejenega. Kar posledično pomeni nadzor nad situacijo na bojišču, ki je eden najpomembnejših faktorjev za uspešno delovanje.

Če primerjamo celoten sistem v vozilu lahko vidimo, da obstajajo določene razlike. Za sistem v Valuku niti ne moremo govoriti o sistemu C4I zaradi pomanjkljivosti v opremljenosti. Vsa vozila niso opremljena niti z napredno upravljalno enoto AUS, niti z BMS računalnikom, kot osnovo, ki omogoča izmenjavo digitalnih podatkov in s tem hitrejše delovanje in boljši nadzor nad situacijo. Te razlike se vidijo predvsem pri delovanju poveljnika oddelka v enem ali drugem vozilu. V Svarunu je vsekakor potrebno obvladovati več sistemov kot v Valuku. Še ena velika prednost Svaruna je opazovanje preko kamer. Torej lahko tako namerilec kot poveljnik oddelka delujeta iz notranjosti vozila, s pomočjo dnevne kamere ali termovizijske kamere. Termovizija zelo olajša delovanje v pogojih težje vidljivosti.

Iz primerjave določene opreme, katera vpliva na delovanje oddelka sklepam, da Svarun omogoča boljši nadzor in s tem posledično boljše delovanje. Več sistemov prinaša sicer več urjenja in s tem je obremenjenost poveljnika oddelka v Svarunu večja od poveljnika oddelka v Valuku. Iz tega pa še sklepam, da izurjen poveljnik oddelka na Svarunu lahko deluje tudi na vozilu Valuk, kar pa ne morem trditi za obratni primer. To velja predvsem za tiste, ki ne delujejo vedno v vozilih opremljenih z AUS naprednimi enotami in BMS računalniki.

4 ORGANIZIRANOST PEHOTNEGA ODDELKA

Kot sem že v uvodu navedel je moj cilj v zaključni nalogi, da poizkušam najti najprimernejšo sestavo pehotnega oddelka, ki bi lahko v svoji stalni formaciji uporabljal tako vozilo Valuk kot vozilo Svarun. V tem poglavju bom navedel nekaj možnih sestav pehotnih oddelkov, poiskal prednosti in slabosti za posameznega od njih ter na koncu izpostavil tistega, kateri se mi zdi najprimernejši za doseganje mojega cilja. Na koncu poglavja bom zaokrožil vse ugotovitve in poizkušal na kratko opisati delovanje pehotnega oddelka na taktičnem primeru.

Za izhodišče bom izbral in opisal pehotni oddelek, ki je v veljavi v nekaterih taktičnih priročnikih in ostali literaturi, v tem primeru se bom opiral na tujo in domačo literaturo.

Če opišem klasični pehotni oddelek, je sestavljen zelo podobno kot izkrcani del posadke Svaruna.

Šteje devet pripadnikov in vključuje dve enaki si skupini, sestavljeni iz štirih pripadnikov in poveljnika oddelka, ki je vodja. Posamezno skupino sestavljajo poveljnik oziroma vodja skupine, puškomitraljezec (načeloma oborožen z lahkim puškomitraljezom), kompas – to je vojak strelec, ki je hkrati v vlogi navigatorja ter vojak strelec (Rehar: 4).

To formacijo lahko potrdim z enim najpomembnejših priročnikov za taktiko malih enot, to je Field Manual 7-8. Tudi tam je formacija pehotnega oddelka sestavljena iz devetih vojakov. Enako ga sestavljata 2 skupini po 4 vojakov in poveljnik oddelka. Skupina je sestavljena iz vodje skupine (Team Leader), puškomitraljezca (Automatic Rifleman), vojaka, ki je bombometnik in hkrati kompas (Grenadier, Compass) in vojaka strelca (Rifleman) (Field Manual 7-8 2001: 29).

4.1 NAJPRIMERNEJŠA SESTAVA PEHOTNEGA ODDELKA

V tem podpoglavju bom preizkusil več variant pehotnih oddelkov, ki bi lahko delovali na vozilih Valuk in Svarun. Izhajal bom iz današnjih sestav obeh pehotnih motoriziranih oddelkov ter tej osnovi pridodajal oziroma odzemał določene člene. Za vsako varianto bo potrebno najti prednosti in slabosti ter najti najprimernejšo.

Pehotni oddelek v SV bi naj po transformaciji postal klasična pehota. Torej bi se usposabljal in uril kot klasična pehota, nekatere naloge pa bi po potrebi izvajal kot pehotni motorizirani oddelek. Da enota lahko deluje, mora vsak posameznik v njej biti usposobljen in točno vedeti katera je njegova naloga. In tako je tudi v današnjih sestavah pehotnih oddelkov v bataljionih SV, vsak pripadnik ima določeno funkcijo in naloge, ki mu pripadajo.

Najbolj vidna razlika med obema formacijama pehotnih motoriziranih oddelkov je v številčnem stanju. Oddelek, ki deluje na vozilu Svarun ima dva pripadnika več. Do tega pride enostavno zaradi tega, ker je posadka vozila Svarun tako sestavljena, ko je popolnjena. Popolnjena posadka v Valuku pa šteje dva manj, to je devet ljudi. Ker tej posadki ne moremo enostavno pridodati dva pripadnika, ker v vozilu ne bi imela prostora, bo potrebno najti določen kompromis. Iz tega se takoj ponuja dejstvo, da bo potrebno zmanjšati posadko na Svarunu, kar pa po drugi strani pomeni neizkoriščenost vozila.

V nadaljevanju se bom lotil opisovanja variant tako, da bom obravnaval vsako vlogo posebej in na ta način prikazal, zakaj določen člen v oddelku ne more manjkati oziroma zakaj lahko. Za vsak primer od teh ne bom še dodatno opisoval celotnega oddelka, ker bi bilo preobsežno in hkrati bi prihajalo do ponavljanja.

Ker se moja problematika nanaša na klasični pehotni oddelek, bi najprej rešil problem stalnega in izkrcnega dela posadke. Če se nanašam na odgovornosti in naloge, ki jih imata voznik in namerilec na vozilu, lahko trdim, da se ta dva dela morata ločiti. Torej, stalni del posadke bo ostal še naprej z vozilom, izkrcani del bo ostal del za sebe.

Voznik je odgovoren, da upravlja in vzdržuje vozilo. Ker voznik vozi vozilo mora biti seznanjen z njegovimi karakteristikami in sistemi. Zagotoviti mora, da vedno delujejo brezhibno. Zato mora voznik ostati del vozila, ker le tako lahko primerno vzdržuje vozilo, s tem, da opravlja dnevne, mesečne in ostale preglede in obvlada vse sisteme na vozilu. Če je voznik vedno na istem vozilu točno pozna vse karakteristike, možnosti, specifikke tega vozila. Se pa pri tem pojavlja ena pomanjkljivost, to je primanjkljaj moštva za vzdrževanje vozila. Vozniku bi naj pri vzdrževanju vozila pomagali tudi ostali člani posadke. Dnevne preglede lahko opravi voznik in namerilec, ki sta vedno del vozila. Mesečne in ostale večje preglede, pa opravi tehnično osebje (s sodelovanjem voznika in namerilca), ki je temu namenjeno. Za pregled in vzdrževanje pred, med in po uporabi pa mora vozniku pomagati tudi ostali del posadke, torej izkrcni del oziroma pehotni oddelek, ki bo vozilo uporabljal.

Namerilec je na vozilu, da upravlja s skupinsko oborožitvijo. Mora poznati in zagotoviti brezhibno delovanje svoje oborožitve. Hkrati mora pomagati vozniku pri vzdrževanju vozila. Tu prihaja do bistvene razlike med oborožitvijo, ki je na Svarunu in tisto na Valuku. Ne gre za samo orožje kot tako, ker je v obeh primerih enako, ali gre za avtomatski bombomet ali za težki mitraljez, je pa razlika v upravljanju z njim. Na Valuku z orožjem namerilec upravlja ročno na strehi vozila. Medtem pa je v Svarunu kompleksen sistem oborožitvene postaje, katero namerilec upravlja iz notranjosti vozila. Že iz tega vidika je potrebno, da je v Svarunu stalni namerilec, ki točno pozna svoj sistem in je dobro usposobljen za opravljanje z njim. Tako ali tako, pa je namerilec tisti, ki prevzame vodenje vozila, ko se izkrcni del izkrca iz vozila. Ker ostaja v vozilu in ne deluje kot pehotni del, mora tudi namerilec ostati del stalne posadke vozila.

Obstaja varianta, da bi bil namerilec eden izmed vojakov iz oddelka. Tu gre predvsem za vozilo Valuk, kjer ni tako kompleksnega sistema in je z oborožitvijo potrebno upravljati ročno. S tem bi številčno zapolnili vrzel za enega vojaka. Ta varianta pa ima veliko pomanjkljivosti. Dejstvo je, da bo namerilec moral ostati v vozilu, ker bo tako omogočena ognjena podpora izkrcanemu delu posadke, ob tem pa mora namerilec prevzeti vodenje nad vozilom. Tako se v vsakem primeru ne bo izkrcal in ne bo del formacije pehotnega oddelka. Zato bi se v tem primeru namerilec moral usposabljal posebej, ne kot del pehotnega dela. S tem nismo pridobili nič, zato je vseeno, če namerilec pride iz vrst pehotnega oddelka ali pa je član stalnega dela v vozilu. Ima posebne naloge, zato je bolje, da je stalno v stiku z vozilom in se usposablja na vozilu.

Na tem mestu lahko potrdim svojo drugo hipotezo, ki govori o ločenosti stalne posadke vozila od posamezne enote. Vsako vozilo bo še vedno moralo imeti svojo stalno posadko, to je voznika in namerilca. Le tako bo vozilo primerno vzdrževano in vsak od njiju bo lahko v celoti izpolnil svoje naloge in odgovornosti.

Dejstvo je, da je osnovna formacija pehotnega oddelka tista, ki sem jo predstavil v uvodu tega poglavja. Ta šteje devet ljudi in tudi sestava izkrcnega dela pehotnega motoriziranega oddelka na vozilu Svarun je enaka tej. Zato v tem primeru ne bi spreminjal ničesar, kajti kot sem že navedel, bi zmanjšanje števila vojakov v pehotnem oddelku pri Svarunu prineslo neizkoriščenost vozila, kar se mi zdi popolnoma nesmiselno.

Ugotovil pa sem že, da ne moremo v vozilo Valuk namestiti devet članov posadke izkrcnega dela. Torej je rešitve potrebno poiskati na tem mestu.

Če izhajamo iz temelja, to je pehotni oddelek devetih vojakov s pripadajočimi vlogami, je potrebno poiskati tista dva, brez katerih lahko oddelek še vedno opravi svojo nalogo.

Poveljnik oddelka mora vsekakor ostati pri svojem moštvu, kajti on vodi in poveljuje ostalim. Je izkušen podčastnik in se glede na taktično situacijo mora odločati. Da lahko sprejme svoje odločitve hitro in predvsem pravilne odločitve je potrebno, da je neposredno udeležen v taktični situaciji.

Naslednji pomemben člen v oddelku sta dva vodji skupin. Načeloma sta to naslednja najbolj izkušena za poveljnikom oddelka. Imata dovolj znanja in sta usposobljena, da lahko prevzameta vodenje oddelka, v primeru, da oddelek ostane brez svojega poveljnika. Prva skupina mora imeti svojega vodjo skupine, ki se v taktičnem premiku vedno giblje na čelu. Zato mora biti to izkušen vojak, ki ve v določenih situacijah dobro odreagirati in med premikom sprejemati prave odločitve ter s tem razbremeniti poveljnika oddelka. Pri zmanjšani številčnosti pa bi lahko iz formacije izločili vlogo drugega poveljnika skupine. V tej skupini bi se v tem primeru gibal poveljnik oddelka, ki bi imel neposreden nadzor nad skupino. Negativna stran te odločitve je, da izločimo enega najbolj izkušenih vojakov oddelka, kar pa ni najbolj smotno.

Glavno ognjeno moč v pehotnem oddelku zagotavljata puškomitraljezca. Načeloma sta oborožena z lahkim puškomitraljezom, v našem primeru je to MINIMI. Izločitev enega ali celo obeh bi pomenila zelo slabo ognjeno moč oddelka. V tem primeru ne bi mogli zagotoviti osnovnih taktičnih načel pri delovanju, težko smo napadalni brez neposredne ognjene podpore, prav tako brez puškomitraljeza težko pokrivamo celoten prostor v defenzivnem delovanju. V vseh postopkih zavarovanja, se ta orožja vedno dajo na ključna mesta, zato so prepomembna in ključna za vsa naša delovanja.

Preostanejo nam vojaki strelci, ki pa še imajo dodatne naloge. Eden je dodatno oborožen z podcevnim bombometom in nudi dodatno ognjeno podporo z izstreljevanjem 40 mm granat. Hkrati lahko s tem orožjem zadimi ali osvetli bojišče, kar je pomembno pri posameznih bojnih postopkih. Zato mora to orožje ostati del formacije. Ker orožje ne zahteva velikih dodatnih obremenitev, je lahko del katerega od tistih, ki so oboroženi z avtomatsko puško. Ob številčnem primanjkljaju je tako potrebno zagotoviti, da je v oddelku vsaj en oborožen z bombometom. Dodatno funkcijo, ki jo mora imeti eden izmed strelcev v oddelku je navigator oziroma kompas. Ta mora biti izurjen iz topografije in mora med taktičnim premikom v vsakem trenutku vedeti, kje se nahaja oddelek.

Ostane nam še navaden strelec, ki je oborožen z avtomatsko puško in kateri izvršuje povelja poveljnika oddelka ali vodje skupine. Zato je eden tistih, katerega je najlažje nadomestiti in katerega primanjkljaj se najmanj pozna.

Če združimo vse navedene trditve lahko izpostavim dve ugotovitvi. S prvo ugotovitvijo bi podkrepil svojo prvo hipotezo, in sicer o poenotenju pehotnih oddelkov v prihodnosti v SV. Če bo transformacija prinesla možnost koriščenja obeh tipov oklepnih transporterjev, tako Valuka kot Svaruna za vse pehotne oddelke, bo vsekakor moralo priti do poenotenja. Če bo enota hotela operativno popolnoma izkoristiti vozilo, je potrebno, da se ga upravlja tako, kakor je za določeno vozilo predpisano. Ne more se dogajati, da bi bili določeni oddelki usposobljeni in številčno popolnjeni le za vozilo Valuk, torej bi tak pehotni oddelek štel sedem članov izkrcnega dela posadke, in bi v nekaterih primerih bili primorani uporabljati vozilo Svarun. To bi pomenilo neizkoriščenost in hkrati potratno izrabljanje sredstva. Na bojišču šteje vsak vojak in dejstvo, da bi se v tem primeru izkrcalo v treh oddelkih skupaj 21 vojakov, ko bi se jih lahko 27, bi se zavedali šele v boju. Samo šest dodatnih strelcev, od katerih ima vsak dva bojna kompleta streliva, pomeni preko 2500 kosov dodatnega streliva. Vse to lahko vpliva na poveljnikovo odločitev, ali delovati napadalno ali se izmakniti, kar je v končni fazi lahko odločilnega pomena.

Iz tega izhaja še druga ugotovitev, ki daje odgovor na zastavljeno učno vprašanje. Kakšno bi bilo najprimernejšo številčno stanje pehotnega oddelka v prihodnosti SV, ob uporabi določenih sredstev, ki so bile predstavljene tekom naloge, je najprimernejši oddelek devetih pripadnikov. To je standardizirana formacija klasičnega pehotnega oddelka, katerega opis najdemo v naši in tuji vojaški literaturi.

Moja končna ugotovitev je, da se bodo enote morale usposabljeni v formaciji, kjer pehotni oddelek sestavlja devet pripadnikov. Ker pa bodo nekateri določene naloge izvajali z vozili Valuk, bo potrebno v teh primerih prilagoditi formacijo. Torej zmanjšati število izkrcnega dela posadke za dva pripadnika. Ko sem ugotavljal pomen določene vloge v pehotnem oddelku, se je pokazalo, da je najprimernejše odvzeti strelca. S tem bi najmanj vplivali na delovanje

pehotnega oddelka, kajti še vedno bi oddelek obdržal vse glavne funkcije v svoji sestavi. To so poveljnik oddelka, vsaj eden vodja skupine, dva puškomitraljezca, bombometnik, ki je hkrati še navigator ter vojak strelec, ki mu po potrebi lahko dodelimo še katero od dodatnih funkcij (bombometnik, rezervni kompas ipd.).

Po tem sklepu pa se pojavi dejstvo, da nam bi ostala dva vojaka na pehotni oddelek preveč. V vozilo Valuk ju ne moremo vkrcati, ker enostavno ni prostora. V treh pehotnih oddelkih to pomeni, da imamo viška šest vojakov. V primerih, da so v oddelku prisotne določene poškodbe ali druge omejitve, bomo izvzeli vojake z omejitvami in na njihove funkcije nadomestili druge, ki so seveda dovolj izkušeni in so sposobni izvesti zahtevane naloge. V primerih, da je oddelek kompleten, brez omejitev, pa je najprimernejše izvzeti vojaka strelca. Teh šest vojakov se lahko pridoda poveljniško logistični četi, ki je odgovorna za oskrbo voda, kateremu oddelki pripadajo. Na tem mestu težko opredelim natančne naloge, ki bi jih vojaki lahko opravljali v sklopu logistične oskrbe. Lahko pa trdim, da obstaja veliko nalog, ki jih v tem sklopu lahko opravlja kateri koli vojak. Tu mislim predvsem na neposredno izvajanje oskrbe, prenašanje različnih sredstev, razdeljevanje sredstev ipd. Lahko se jih uporabi v oskrbovalnih postajah znotraj baze, ali so pridodani na katero od vozil, ki skrbi za logistično oskrbo neposredno na terenu.

Na tem mestu bi še izpostavil sestavljenost poveljstva voda oziroma poveljniškega oddelka. Zanimivo je, da je v obeh primerih sestavljen enako, tako za Valuka kot Svaruna. Sestavljajo ga poveljnik voda, vodni podčastnik, vezist, dva puškomitraljezca z FN MAG ter dva strežaka oziroma pomočnika puškomitraljezcema (Perčič 2006: 5 in Jurkovič 2006: 26).

To pomeni, da poveljniški oddelek lahko ostane v enaki formaciji, kar ne prinaša nobenih sprememb in ne vpliva na njihovo vlogo ter delovanje.

4.1.1 Taktični primer – boj v urbanem naselju

Kot sem že navedel v poglavju o delovanju v sodobnem varnostnem okolju bo sodobna taktična enota morala biti sposobna hitrega odziva, premika in delovanja, sposobna delovati sama ali povezljivo z ostalimi enotami. Glavna bojna delovanja SV danes opravlja izven svojega ozemlja, to je na mednarodnih misijah in operacijah v tujini. Te operacije se dogajajo predvsem v urbanih naseljih. Zato bom v tem podpoglavju na kratko predstavil boj v urbanem naselju, s tem, da bom vključil vse dosedanje ugotovitve.

Glavna značilnost urbanega so umetno zgrajeni objekti, ki različno vplivajo na razmere. Po eni strani to lahko pomeni zaščito in prikritost, po drugi strani pa omejuje opazovanje, ognjeno delovanje in premikanje. Ulice načeloma pomenijo smeri premika, torej kanalizirajo in puščajo malo prostora za manevriranje. Poleg tega so določene ovire dosti bolj učinkovite, kot če bi jih postavili izven urbanega naselja. Objekti pa niso samo tisti, ki jih vidimo na površini, ampak v nekaterih urbanih okoljih najdemo tudi podzemne prostore, kot so podzemne železnice, kanalizacije, kleti, ki še otežujejo nadzor in zahtevajo več previdnosti (Jurkovič 2006: 190).

Glavna taktična značilnost pri delovanju enot v urbanem naselju pa je, da prihaja do decentraliziranosti delovanja. Pogosto so posamezne enote odrezane od glavnine sil in tako prihaja do več manjših spopadov med posameznimi enotami. Branilec je v prednosti, ker je načeloma v kritju in zaščiten znotraj zgradb. Napadalec, ki pa pride v naselje pa se mora premikati po odkritem. Zaradi omejenosti opazovanja, se cilji načeloma pojavljajo na razdaljah 100 metrov ali manj. Torej gre za bližinske, agresivne boje, kjer je pehota izkrcana in se medsebojno dopolnjuje z vozili. Vozila pehoti nudijo določeno zaščito, poleg tega pa mora pehota nuditi zaščito vozilom med premikom. Predvsem z opazovanjem okolice, kajti

opazovanje iz vozila je omejeno, hkrati pa moramo vedeti, da so vozila v takih naseljih zelo velika in ranljiva tarča (Jurkovič 2006: 191).

Današnje bojne naloge so predvsem patroliranje in postavljanje kontrolnih točk. Enote se premikajo z vozili in se na določenih točkah izkrcajo. Pehota se mora izkrcati, kajti lociranje sovražnika je zelo težko. Branilec deluje iz notranjosti stavb, kjer je znotraj še dodatno zamaskiran, v zraku je lahko ves čas tudi veliko prahu in tudi jakost zvoka je zelo velika, poleg tega pa še odmeva med zgradbami ter ulicami. Zato morajo biti premiki vozil varovani s strani izkrcanega oddelka. Vozilo pa hkrati ščiti izkrcani del posadke. Ščiti s svojim oklepom za katerega se vojak lahko skrije ter zavaruje pehoto z podpornim ognjem. Za urbani boj so značilni zelo intenzivni spopadi, kjer je potrebna velika količina streliva, ki se ga lahko dodatno prevaža prav z vozilom. Lahko pa se vozilo uporabi za premike pehote od stavbe do stavbe ali za evakuacijo, tako ranjencev kot tudi vse posadke (Jurkovič 2006: 190 – 196).

Iz tega je vidno, da sta voznik in namerilec člana stalne posadke, kajti ves čas bosta morala opravljati svoje naloge. Voznik naloge premikov in evakuacij, namerilec nalogo zavarovanja in nudenje podpornega ognja pehotnemu delu. Pehotni del pa se bo za opravljanje določenih nalog moral prej ko slej izkrcati.

Tu pride do izraza poveljnik oddelka, ki se mora odločati ali se premikati znotraj vozila ali ob vozilu kot izkrcana pehota. V urbanem okolju še bolj pride do izraza iniciativa poveljnikov nižje taktične ravni. Vzrok je v pogostem nedelovanju sredstev zvez ali pa je zmanjšan njihov doseg (zaradi gostih in visokih objektov). Dejstvo je tudi, da je omejeno tudi opazovanje in da prihaja do decentraliziranega delovanja. Zato poveljnik voda zelo težko ohranja kontrolo nad vsemi svojimi enotami. S tem še več odločitev pade na poveljnika oddelka (Jurkovič 2006: 190 – 196).

Poveljnik oddelka je v tem primeru zelo pomemben člen pri odločanju in delovanju oddelka. Zato je obvezno, da je na težišču delovanja, ob izkrcanem delu.

Ko oddelek deluje kot izkrcani, ima določene prednosti. Te so, da lahko sovražnika uničuje z pehotnim orožjem in ob tem ne povzroča prekomerne škode na objektih, da se lahko pehotni vojaki premikajo neopazno po naseljih in ob tem lahko premagajo vse vrste ovir ter lahko opazujejo v vse smeri in delujejo v skoraj vseh razmerah. Nimajo pa težkega orožja za učinkovito podporo in ko so izpostavljeni imajo velikokrat veliko žrtev (Jurkovič 2006: 195-196).

Še enkrat se potrjuje dejstvo, da pehota brez podpornega orožja ne more opravljati nobenih nalog. Čeprav kot izkrcani nimajo težkega orožja, pa imajo lahke puškomitraljeze, ki so tudi v tem primeru nepogrešljivi pri nudenju ognjene podpore. Pri urbanem bojevanju je to še toliko bolj izpostavljeno, kajti pri tako intenzivnih spopadih je potrebna velika količina streliva oziroma visoka gostota ognja, ki je brez mitraljezov ne moremo doseči.

Pri opravljanju nalog v objektih, kjer je potrebno počistiti sobe, pa imajo pomembno vlogo vodje skupin. Vozilo in puškomitraljezci zavarujejo prihod do stavbe in okolico stavbe, ostali tvorijo skupino za vpad v objekt. Pehotni oddelek lahko sestavi eno tako skupino za vpad v objekt. Poveljnik oddelka načeloma ni izpostavljen v tej skupini, ampak le koordinira iz ozadja. Zato je pomembno, da imamo v stavbi še nekoga izkušenega in usposobljenega, da vodi akcijo v notranjosti.

Na tem primeru sem opisal vlogo vseh pomembnih členov v pehotnem (motoriziranem) oddelku. S tem sem hotel podkrepiti svoje navedbe o sestavljenosti oddelka. Izkazalo se je, da se vsa ta načela potrjujejo. Tudi na primeru urbanega bojevanja, ki prednjači v sodobnem bojnem delovanju se je izkazalo za primerno. Dejstvo je, da je boljša varianta z več vojaki, vendar so bolj pomembne funkcije, ki so v formaciji oddelka. Ta formacija je nastala na podlagi dolgoletnih izkušenj različnih vojska in dokler bodo boji konvencionalni in bodo potekali na podoben način, tej formaciji ne moremo izvzeti ključnih funkcij.

5 ZAKLJUČEK

Slovenska vojska je na poti velikih sprememb. Zaradi družbenega in gospodarskega stanja, je tako kot številne druge vojske po svetu, prisiljena v določene ukrepe. Ti se navezujejo predvsem na varčevanje, zmanjševanje, prilagajanje in učinkovito delovanje s tistim kar imaš. Zmanjšuje se proračun, formacije, tehnika in se prilagaja nastalim razmeram. SV je v procesu transformacije. S tem poizkušamo izkoristiti tisto kar imamo in s tem učinkovito izvesti zadane naloge in cilje.

Transformacija pa pomeni tudi določene organizacijske spremembe, ki se bodo v SV zgodili v bližnji prihodnosti. Resursi naj bi se nekako prerazporedili na vzhod in zahod, to naj bi veljalo tudi za oklepne transporterje Slovenske vojske. To bi pomenilo določeno število vozil v »vzhodni bazen«, določeno v »zahodni bazen.« Torej bi bili v skupni rabi za vse enote, ki bi bili del enega ali drugega dela. Do sedaj je vsaka enota oziroma MOTB imel svoja lastna vozila, po transformaciji naj ne bi bilo več tako. Ker pa imamo v SV dva tipa vozil, 6x6 in 8x8, se je potrebno za uporabo enega ali drugega primerno organizirati.

Če bo določen pehotni oddelek primoran uporabiti enkrat eno in drugič drugo vozilo, se bo moral prilagoditi v formaciji. To pomeni, da lahko imamo v celotni SV enake pehotne oddelke, ki pa bodo morali za določene naloge prilagoditi svojo organiziranost. S tem se potrjuje moja prva hipoteza o poenotenju pehotnih oddelkov.

Številčno stanje v vozilih se razlikuje za dva pripadnika. Pehotni oddelek sedmih vojakov bi lahko uporabljal obe vozili, vendar s Svarunom ne bi izkoristili vseh zmožnosti, kar pa je v bojevanju zelo nesmotrno dejanje. Zato je odgovor na učno vprašanje večji oddelek devetih vojakov, kateri lahko popolni Svaruna, pri Valuku pa višek dveh vojakov porabimo za druge naloge, kot je logistična zagotovitev. Ta formacija pehotnega oddelka je potrjena v številnih vojaških literaturah za pehotne enote.

Oklepni transporterji pa niso namenjeni samo, da se z njimi pripeljemo na določeno točko, ampak morajo ves čas izvajanja naloge opravljati svoje delo, tako transporta, zaščite in ognjene podpore. Iz tega sledi, da mora vedno nekdo biti v vozilu in z njim opravljati, to sta stalna člana posadke, namerilec in voznik. Da lahko vsak izmed njiju opravi svojo nalogo v popolnosti, se mora ves čas uriti na vozilu. Poleg tega pa skrbita, da je vozilo vedno pripravljeno in da vsi sistemi na vozilu delujejo brezhibno. Zato je pomembno pravilno vzdrževanje in upravljanje z vozilom. Zato potrjujem tudi drugo hipotezo o ločenosti stalne posadke vozila od enot pehotnega oddelka. Vendar je treba poskrbeti, da tudi člani stalne posadke opravijo določena pehotna usposabljanja, da znajo delovati na terenu tudi izven vozila.

Vse to, kar sem navedel v prejšnjih odstavkih se je potrdilo tudi na primeru urbanega bojevanja. Trenutno in verjetno tudi v prihodnosti bodo boji potekali v urbanih naseljih, zato menim, da je to vredno upoštevati.

Kakšne dejanske spremembe bo prinesla transformacija, bomo še videli. Za to je potrebno opraviti številne strokovne raziskave in analize. Tudi po opravljenih spremembah bo potreben določen čas, ki bo pokazal, če so bile sprejete rešitve učinkovite ali ne.

6 LITERATURA IN VIRI

6.1 LITERATURA

1. Jurkovič, Stanko (2006). Začasno navodilo motorizirani oddelek – vod SKOV 8x8 »Patria«. Ljubljana: Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje.
2. Koren, Ivan (2005). Navodila za uporabo in osnovno vzdrževanje vozila ter opreme. Lahko kolesno oklepno vozilo Valuk 6x6. Ravne na Koroškem: Sistemska tehnika d.o.o.
3. Mikuž, Ivan in Šavc, Primož (2011). Razvoj Slovenske vojske v drugem dvajsetletju njenega obstoja. Sodobni vojaški izzivi, 61-79. Ljubljana: MORS, GŠSV.
4. Navodilo za uporabo in osnovno vzdrževanje vozila 8x8 (2008). Ljubljana: MORS.
5. Perčič, Leon (2006). Začasno navodilo motorizirani oddelek-vod. Ljubljana: Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje.
6. Šteiner, Alojz (2011). Transformacija – Jo hočemo, jo zmoremo? Sodobni vojaški izzivi, 43-60. Ljubljana: MORS, GŠSV.

6.2 VIRI

1. Field Manual 7-8 (2001). Infantry Rifle Platoon and Squad. Washington, DC: Headquarters Department of the Army.
2. Rehar, Leon. Taktika malih enot. Premikanje. Študijsko gradivo. Ljubljana: 17. bataljon vojaške policije.
3. Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025 (2011). Ljubljana: MORS.
4. Šimat, Dejan (2012). Sredstva vodenja, poveljevanja in kontrole. Splošno o zvezah. Maribor: Center za doktrino in razvoj, Sektor za združeno bojevanje, Odsek za podporo poveljevanja.

SEZNAM SLIK

Slika 1: Vozilo LKOV Valuk 6x6 z moštvom (od leve proti desni: POD, VOZ, NAM, POS, LPM, S, S, LPM, S).....	7
Slika 2: Razporeditev moštva v vozilu LKOV Valuk 6x6.....	7
Slika 3: Celotna sestava posadke SKOV 8x8.....	11
Slika 4: Sedežni razpored na SKOV 8x8.....	12

SEZNAM KRATIC

BMS – Battle Management System; pomeni sistem za upravljanje na bojišču
C4I – Command, Control, Communications, Computer and Intelligence; pomeni poveljevanje, kontrola, komunikacije in obveščevanje
LKOV – Lahko kolesno oklepno vozilo
LPM – Lahki puškomitraljez
MOTB – Motorizirani bataljon
NAM - Namerilec
POD – Poveljnik oddelka
POS – Poveljnik skupine
ReSDPRO - Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske
RKB – Radiološko, kemično, biološko
RPOO – Ročno protiklepno orožje
RWS – Remote Weapon Station; pomeni daljinska oborožitvena postaja
S - Strelec
SGL – Smoke Grenade Launcher; pomeni metalec dimnih granat
SKOV – Srednjo kolesno oklepno vozilo
SV – Slovenska vojska
VHF – Very High Frequency; pomeni zelo visoka frekvenca
VOZ – Voznik
VPČ – Vodni podčastnik

IZJAVA O AVTORSTVU ZAKLJUČNE NALOGE

Kandidat (ka) / Slušatelj (ica) (čin ime in priimek) _____ izjavljam, da sem avtor/ica zaključne naloge z naslovom _____, ki sem jo napisal/a pod mentorstvom _____.

S svojim podpisom zagotavljam da:

- je zaključna naloga izključno rezultat mojega lastnega dela,
- so vsa dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v zaključni nalogi, navedena oziroma citirana v skladu s SOP ŠČ za izdelavo in oblikovanje zaključne naloge na ŠČ,
- se zavedam, da je plagiatstvo kaznivo po Zakon-u o avtorskih in sorodnih pravicah, (uradno prečiščeno besedilo – ZASP UPB3, Uradni list RS, št. 16/2007, z dne [23. 2. 2007](#)), prekršek pa podleže tudi ukrepom disciplinske odgovornosti v skladu z Zakonom o obrambi in Pravili službe v Slovenski vojski,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo zaključno nalogo in moj status v Slovenski vojski.

S podpisom se odrekam vsem materialnim pravicam v zvezi z zaključno nalogo in dovoljujem uporabo zaključne naloge v študijske namene.

V Mariboru, dne _____

Podpis: _____